

Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ

Μαρία Χορς

Χορός και θέατρο, pp. 489-492

Η Κούλα Πράτσικα πρώτη και, αργότερα, ο Αλέξης Μινωτής είναι τα δύο πρόσωπα που θα την επηρεάσουν τόσο στον τρόπο δουλειάς, όσο και στη ζωή της. Πριν ακόμα πάρει το δίπλωμά της από τη Σχολή Πράτσικα, η ίδια η δασκάλα της την έστειλε να διδάξει στο Αμαλίειο Ορφανοτροφείο. Μετά το τέλος των σπουδών της ιδρύει το Τμήμα Ρυθμικής στο Λύκειο Ελληνίδων, όπου διδάσκει επί σειρά ετών και επιμελείται τη χορογραφία σε ερασι-τεχνικές του παραστάσεις στο Παναθηναϊκό Στάδιο και σε διάφορα θέατρα. Από το 1964, συνδέεται με τη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου και από τότε διδάσκει εκεί εκφρα-στική κίνηση, χορό και αυτοσχεδιασμό. Το 1982, αρχίζει να διδάσκει το ίδιο μάθημα στη Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών. Έχει, επίσης, διδάξει στη σχολή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, στο «Εργαστήριο Υποκριτικής Τέχνης για το Θέατρο και την Όπερα» του Αμφι-Θεάτρου του Σπύρου Ευαγγελάτου.

Η πρώτη δουλειά της στο αρχαίο δράμα, αλλά και η πρώτη συνεργασία της με επαγγελ-ματικό θίασο, γίνεται το 1956. Επιμελείται τα χορικά της Ιφιγένειας εν Ταύροις του Ευριπί-δη, που ανέβασε το «Αρχαίο Αττικό Θέατρο» στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιώς με σκηνοθέ-τη τον Αλέξη Δαμιανό. Αμέσως μετά ο Αλέξης Μινωτής της προτείνει να χορογραφήσει τον Οιδίποδα επί Κολωνώ του Σοφοκλή,

που παρουσιάζεται το 1958 από το Εθνικό Θέατρο στην Επίδαυρο. Έτσι ξεκινά η πολυετής παρουσία της στην Επίδαυρο και παράλληλα η μόνιμη εργασία της στο Εθνικό Θέατρο.

Με το Εθνικό Θέατρο χορογραφεί πολλά θεατρικά είδη και όλες σχεδόν τις τραγωδίες (όλα τα σωζόμενα έργα του Αισχύλου και τα περισσότερα του Σοφοκλή και του Ευριπίδη), πολλές από αυτές δυο και τρεις φορές με διαφορετικούς τρόπους και συνεργάτες. Η εργασία της αυτή αριθμεί περισσότερες από πενήντα παραγωγές αρχαίων τραγωδιών, αλλά και αρκετά έργα πρόζας. Οι τραγωδίες παρουσιάστηκαν σε πολλά αρχαία ελληνικά θέατρα όπως εκείνα της Επίδαυρου, της Δωδώνης, των Φιλίππων, το Ωδείο Ηρώδου Αττικού και περιόδευσαν σε πολλές χώρες της Ευρώπης, στην Αμερική, τον Καναδά, την Κίνα, την Ιαπωνία και τη Ρωσία.

Η Μαρία Χορς θα συνεργαστεί, επίσης, με το Εμπειρικό Θέατρο του Αλέξη Μινωτή και της Κατίνας Παξινοῦ, το Αμφι-Θέατρο» του Σπύρου Ευαγγελάτου, το Αρχαίο Αττικό Θέατρο του Αλέξη Δαμιανού, το Θέατρο Ουτοπία, την Παιδική Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου, την Εθνική Λυρική Σκηνή και την Εταιρία Θεάτρου Κρήτης. Από τις εργασίες της στο εξω-τερικό ξεχωρίζουν δύο. Το 1961, υπογράφει τα χορικά της Μήδειας του Κερουμπίνι, που ανεβαίνει στο Αρχαίο Θέατρο της Επίδαυρου και, στη συνέχεια, στη Σκάλα του Μιλάνου με τη Μαρία Κάλλας στον ομώνυμο ρόλο, σε σκηνοθεσία Αλέξη Μινωτή και σκηνικά και κοστούμια του Γιάννη Τσαρούχη. Δύο χρόνια αργότερα, στις 13 Σεπτεμβρίου του 1963, χορογραφεί τον Οιδίποδα Τύραννο του Σοφοκλή, που παρουσιάζεται στο Φεστιβάλ του περίφημου Θεάτρου της Vicenza του Palladio, με Ιταλούς ηθοποιούς, σκηνοθέτη τον Αλέξη Μινωτή και ενδυματολόγο τον Γιάννη Τσαρούχη. Στο ίδιο ιταλικό θέατρο επιμελείται τα χορικά της Μήδειας του Ευριπίδη, που ανεβαίνει από ιταλικό θίασο στις 4 Σεπτεμβρίου του 1964, κατά διδασκαλία, Κατίνας Παξινοῦ και κοστούμια Γιάννη Τσαρούχη.

Με σκηνοθέτη τον Αλέξη Μινωτή χορογραφέι τις παραστάσεις των εξής τραγωδιών που παρουσίασε το Εθνικό Θέατρο, κυρίως στην Επίδαυρο και τό Ωδείο Ηρώδου του Αττικού, με διαφορετικούς συνήθως τρόπους και συνεργάτες: Οιδίπους επί Κολωνώ του Σοφοκλή (1958, 1959, 1961, 1962, 1964, 1966, 1975, 1976, 1982, 1986, 1967, 1982), Φοίνισσες του Ευριπίδη (1960, 1962, 1965, 1978, 1979, 1980, 1981, 1988), Βάκχες του Ευριπίδη (1962), Προμηθέας Δεσμώτης του Αισχύλου (1963, 1979, 1980), Οιδίπους Τύραννος του Σοφοκλή (1965, 1966), Αγαμέμνων του Αισχύλου (1965, 1966, 1967), Εκάβη του Ευριπίδη (1967), Φιλοκτήτης του Σοφοκλή (1967, 1977, 1980).

Στο Εθνικό Θέατρο θα επιμεληθεί και τα χορικά των εξής παραστάσεων αρχαίων τραγωδιών, με σκηνοθέτη τον Τάκη Μουζενίδη: Ρήσος του Ευριπίδη (1968, Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου), Ηλέκτρα του Ευριπίδη (1969, 1971, Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου και 1972, Κεντρική Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου, ειδική παράσταση προς τιμήν των συνέδρων της 5ης διασκέψεως των Βαλκανικών Εθνικών Επιτροπών για την UNESCO), Ιφιγένεια εν Αυλίδι του Ευριπίδη (1970, 1971, Αρχαίο Θέατρο Επίδαυρου, 1972, Ωδείο Ηρώδου Αττικού και περιοδεία στην Κύπρο), Πέρσες του Αισχύλου (1971, 1972, Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου και 1972, Ωδείο Ηρώδου Αττικού), Οιδίπους Τύραννος του Σοφοκλή (1973, 1974, Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου), Προμηθέας Δεσμώτης του Αισχύλου (1974, Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου).

Με τον σκηνοθέτη Σπύρο Ευαγγελάτο η ακάματη χορογράφος θα συνεργαστεί στη σκη-νική παρουσίαση αρχαίων τραγωδιών τόσο από τον θίασο του Εθνικού Θεάτρου, όσο και από τη δική του ομάδα, το «Αμφι-Θέατρο», οι οποίες παρουσιάστηκαν στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου. Θα επιμεληθεί τα χορικά έξι παραγωγών του Εθνικού, και συγκεκριμένα της Ηλέκτρας του Σοφοκλή (1972, 1973, 1981), του Ιππολύτου του Ευριπίδη (1973, 1974), του Κύκλωπα του

Ευριπίδη (1974), των Βακχών του Ευριπίδη (1975), της Ιφιγένειας εν Ταύροις του Ευριπίδη (1976) και των Ικέτιδων του Αισχύλου (1977, 1978, και το 1978 στο Ωδείο Ηρώδου Αττικού). Για το «Αμφι-Θέατρο» χορογραφεί και τις τραγωδίες του Αισχύλου Ευμενίδες (1986), Χοηφόροι (1987) και Ορέστεια (1990).

Η εργογραφία της Χορς στο αρχαίο δράμα περιλαμβάνει και άλλες δύο δουλειές της με γνωστούς σκηνοθέτες, που συνέπραξαν με το Εθνικό Θέατρο. Πρόκειται για τις παραστάσεις του Φιλοκτήτη του Σοφοκλή, σε σκηνοθεσία Διαγόρα Χρονόπουλου (1991, Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου και 1992 στο Ωδείο Ηρώδου Αττικού) και της Μήδειας του Ευριπίδη σε σκηνοθεσία Νίκου Χαραλάμπους (1993, Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου).

Η Μαρία Χορς θα επιμεληθεί, ακόμη, τα χορικά των Περσών του Αισχύλου, μια παραγωγή του «Εμπειρικού Θεάτρου» του Αλέξη Μινωτή και της Κατίνας Παξινοπού, που παρουσιάστηκε το 1984 στην Επίδαυρο σε σκηνοθεσία Μινωτή. Με τον θίασο του «Αρχαίου Αττικού Θεάτρου» και σκηνοθέτη τον Αλέξη Δαμιανό χορογραφεί την Ιφιγένεια εν Ταύροις του Ευριπίδη (1956, Δημοτικό Θέατρο Πειραιά).